

LINDÅS KOMMUNE

RETNINGSLINER FOR SKULEMILJØ KAPITTEL 9A

1. AUGUST 2017

DER DRAUMAR BUR ROYNDOM

INNHALD

Innleiing.....	1
Lovgrunnlag.....	2
Opplæringslova.....	2
Forvaltningslova.....	2
Kommunehelsetenestelova	2
Ordensreglement for grunnskulen i Lindås	2
Elevane sitt skulemiljø.....	3
Opplæringslova § 9a-2 Retten til eit trygt og godt skulemiljø	3
Opplæringslova § 9a-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid.....	3
Opplæringslova § 9a-4 Aktivitetsplikt.....	3
Opplæringslova § 9a-5 Skjerpa aktivitetsplikt	3
Opplæringslova § 9a-6 Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker	4
Opplæringslova § 9a-7 Fysisk miljø.....	4
Oppfølging.....	5
Rektor sitt ansvar	5
Tilsette sitt ansvar.....	7
Skuleeigar sitt ansvar	8
Skulemiljøutval og brukarmedverknad	9
Opplæringslova § 13-10 Forsvarleg system.....	9
Kommunalt foreldreutval	3
Vedlegg og ressursar.....	9

Kap.9a i opplæringslova vert ofte kalla "elevane si arbeidsmiljølov". Lova seier at "alle har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring." Lova gjev elevane ei rett til eit trygt og godt skule- og læringsmiljø. Saman med paragrafane 11-1a og 11-5a gjev den også elevane og foreldra rett til medbestemming og rett til å klage når skulen ikkje arbeidar tilfredsstillande med skulemiljøet.

Retten gjeld både det fysiske og psykososiale miljøet. I dette ligg det at skulemiljøet skal bidra til ei positiv utvikling av elevane si helse, trivsel og læring:

- Eit skulemiljø som fremjar helse er eit skulemiljø som ikkje gjev elevane skader, sjukdomar eller helseplagar
- Eit skulemiljø som fremjar trivsel er eit skulemiljø der alle trivst og gjer sitt til at elevane opplever skulen som ein meiningsfull stad å vera
- Eit skulemiljø som fremjar læring er eit skulemiljø som gjev elevane gode tilhøve for læring

Lova vart endra frå og med 01.08.17, og dette dokumentet er justert for å stette dei nye lovkrava. Skulen si plikt til å handle samt korleis skulen og tilsette skal gå fram i oppfølging av ei sak, er tydeleg skildra i ny lovtekst, som har sterkt fokus på aktivitetsplikta og at ei sak skal handsamast raskt.

Dersom elevane meiner at rettane deira ikkje er sikra, kan dei sjølve eller foreldra be skulen retta opp moglege brot på lova. Elevar og foreldre kan også ta direkte kontakt med fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor. Fylkesmannen vil undersøkje som skulen si aktivitetsplikt er oppfylt, men det er stilt krav til at saka skal vere tatt opp med rektor før fylkesmannen går inn i vurderinga samt at det er meir enn ei veke sidan den vart tatt opp med rektor. Fylkesmannen vil ikkje gå inn i saker som gjeld andre skular enn der eleven går når saka blir meldt til fylkesmannen. Skulen skal ikkje lengre fatte enkeltvedtak, men skildre tiltak som blir sett i verk i ein skriftleg plan. Det er fylkesmannen som ev skal fatte enkeltvedtak i ei sak, og i så fall er ikkje skuleeigar ein part med klagerett.

Føremålet med denne rutineskildringa er å gje skulane tydelege retningsliner for arbeidet med elevane sitt skulemiljø. Gjennom tydelege krav, god informasjon og aktiv deltaking på alle nivå skal skuleeigar og skulane i Lindås saman syta for at elevane sine rettar etter lovverket vert oppfylte.

LOVGRUNNLAG

OPPLÆRINGSLOVA

[Opplæringslova kapittel 9a](#) **Elevane sitt skulemiljø** presiserar at kvar enkelt elev har rett til eit trygt og godt skulemiljø. Dersom elevane meiner at rettane deira ikkje er sikra, kan dei sjølve eller foreldra deira be skulen retta opp moglege brot på lova. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skulefritidsordningar.

[Opplæringslova § 11-1a](#) om Skulemiljøutval inneheld føresegner om at alle skular skal ha eit skulemiljøutval. Skulemiljøutvalet skal medverka til at skulen, dei tilsette, elevane og foreldra blir aktivt med i arbeidet for å skapa eit godt skulemiljø.

FORVALTNINGSLOVA

Føremålet med [forvaltningslova](#) er å gje den enkelte større rettstryggleik i møtet med den offentlege forvaltninga. Lova inneheld reglar for sakshandsaming og mellom anna pålegg ho skulen å informera om rutinane for enkeltvedtak , og at det er høve til å klage på slike enkeltvedtak.

KOMMUNEHELSESTENESTELOVA

["Forskrift om miljøretta helsevern i barnehage og skule"](#)

Forskrifta formulerer konkrete krav til det fysiske og psykososiale miljøet i skulen. Desse føresegnene og kapittel 9a utfyller kvarandre og må derfor vurderast i samanheng.

ORDENSREGLEMENT FOR GRUNNSKULEN I LINDÅS

Føremål:

Grunnskulen i Lindås skal ha eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. Skulane skal vere prega av eit positivt og utviklande samarbeid mellom alle brukarar; elevar, foreldre og tilsette. Det skal vere ein tydeleg samanheng mellom arbeidet med skulen sitt læringsmiljø, ordensreglementet og den enkelte elev si sosiale utvikling.

I tillegg til felles ordensreglement for alle skulane i Lindås, skal kvar skule utarbeide sine lokale reglar for trivsel, orden og åtferd. Skulen sitt samarbeidsutval gjer endeleg vedtak om skulen sitt eige ordensreglement.

Kommunestyret gjorde 25.11.2010 vedtak om eit felles ordensreglement som skal vere til hjelp for skulane og bidra til å stetta elevane sine rettar etter kapittel 9a i opplæringslova (KS 122/10).

Etter opplæringslova § 9A-10 skal ordensreglementet innehalde reglar om orden og oppførsel, om kva tiltak som kan nyttast mot elevar som bryt reglementet, og om korleis slike saker skal behandlast. Skulen kan berre nytte tiltak som er fastsette i ordensreglementet.

ELEVANE SITT SKULEMILJØ

OPPLÆRINGSLOVA § 9A-2 RETTEN TIL EIT TRYGT OG GODT SKULEMILJØ

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

OPPLÆRINGSLOVA § 9A-3 NULLTOLERANSE OG SYSTEMATISK ARBEID

Skulen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skulen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

OPPLÆRINGSLOVA § 9A-4 AKTIVITETSPLIKT FOR Å SIKRE AT ELEVAR HAR EIT TRYGT OG GODT SKULEMILJØ

Alle som arbeider på skulen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Rektor skal varsle skuleeigar i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø, skal skulen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skulemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skulen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skulemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø.

Skulen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane sksal vere eit grunnleggjande omsyn i skulen sitt arbeid.

OPPLÆRINGSLOVA § 9A-5 SKJERPA AKTIVITETSPLIKT DERSOM EIN SOM ARBEIDER PÅ SKULEN, KRENKJER EIN ELEV

Dersom ein som arbeider på skulen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skulen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkomande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skuleeigaren.

Dersom det er ein i leiinga ved skulen som står bak krenkinga, skal skuleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

OPPLÆRINGSLOVA § 9A-6 FYLKESMANNEN SI HANDHEVING AV AKTIVITETSPLIKTA I ENKELTSAKER

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9A-4 og 9A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal fylkesmannen avvise saka.

Skulen og skuleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal særkje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem fylkesmannen til at skulen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9A-4 og 9A-5, kan fylkesmannen vedta kva skulen skal gjere for å sørkje for at eleven får eit trygt og godt skulemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføring av vedtaket, og fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skulen sitt ordensreglement, jf. § 9A-10, eller at ein elev skal byte skule, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningslova. Skuleeigaren har ikkje klagerett.

OPPLÆRINGSLOVA § 9A-7 DET FYSISKE MILJØET

Skulane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helse, trivselen og læringa til elevane.

Om ein eller fleire elevar eller foreldra deira, meiner at skulen har eit fysisk skulemiljø som gjev dei ubehag, kan dei sjølve be skulen om tiltak for å betra tilhøva. Ei slik oppmoding bør vere skriftleg. I brevet skal dei peika på det som ser ut til å vera i vegen med det fysiske skulemiljøet, og gjerne koma med framlegg til kva som bør gjerast. Skulen skal handsama oppmodinga etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Dersom den som ber om tiltak ikkje er nøgd med tiltaket, har han eller ho rett til å klage.

Lokale mål for skulebygg og uteareal i Lindås (Kommunedelplan for skule 2010-2020)

- Skulebygg og uteareal må stetta lovpålagte tekniske krav, krav om tryggleik og krav om eit godt inneklima (internkontroll)
- Skulebygg og uteareal må utgjere eit heilskapleg læringsmiljø

Kommunen har i kommunedelplan for skule (2010-2020:29) skildra prinsipp som skal leggjast til grunn for utforming av skuleanlegg i kommunen. Med utgangspunkt i prinsippa skildrar planen også føringar for ombygging, tilbygging og påbygging av skuleanlegga, samsvar mellom bygg og pedagogikk, utforming av bygningsmassen og utforming av skulen sitt uteområde (ibid., s.30-38)

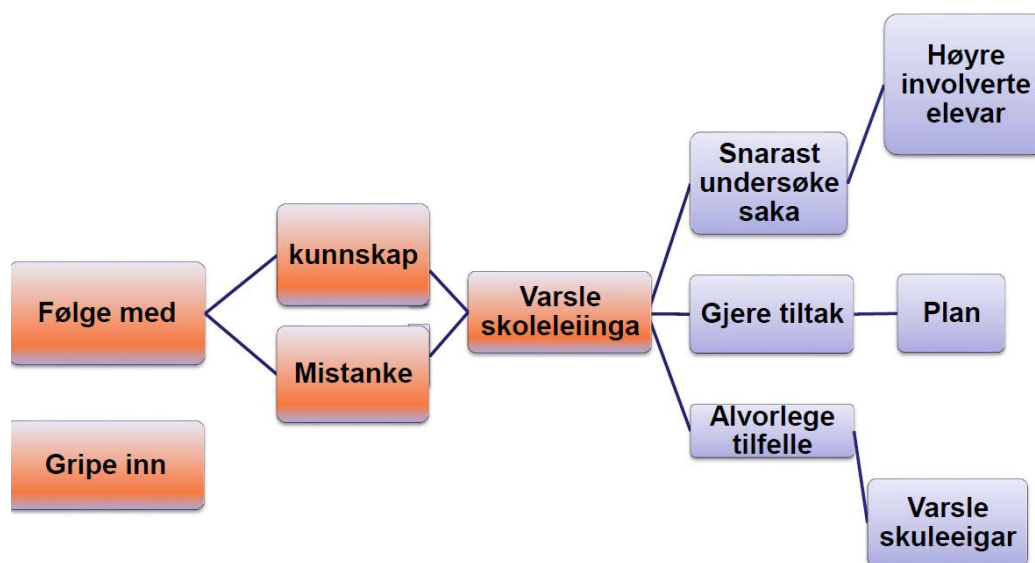
REKTOR HAR ANSVAR FOR:

- Kompetansetiltak tilsette
  - Førebyggje
  - Avdekkje
  - Stoppe krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering
  - Forstå aktivitetsplikta

- Å informere elevar og foreldre om rettane i kapittel 9A
  - Rådsorgan (samarbeidsutval, skulemiljøutval, elevråd og foreldra)
  - Klassenivå
  - Informere om alt som er viktig for skulemiljøet, og så tidleg som mogleg ta elevar og foreldre med i arbeidet med skulemiljøtiltak
- Å etablere og følgje opp system for systematisk arbeid for godt skulemiljø
  - Skildre korleis det blir arbeidd førebyggjande i klassane/skulen
  - Sjå til at skulen sitt ordensreglement er i samsvar med intensjonen i §§ 9A-10 og 9A-11
  - Innhald i rutine for å følgje aktivitetsplikta:
    - o Følgje med
    - o Gripe inn
    - o Varsle rektor
    - o Undersøkje
    - o Følgje opp melding om krenking/mobbing – Ta stilling i saka
    - o Sikre at eleven si stemme kjem fram – Kva som er eleven sitt beste skal vere eit grunnleggjande omsyn i skulen sitt arbeid
    - o Setje inn tiltak
    - o Sikre støtte til elevar som blir utsett for mobbing

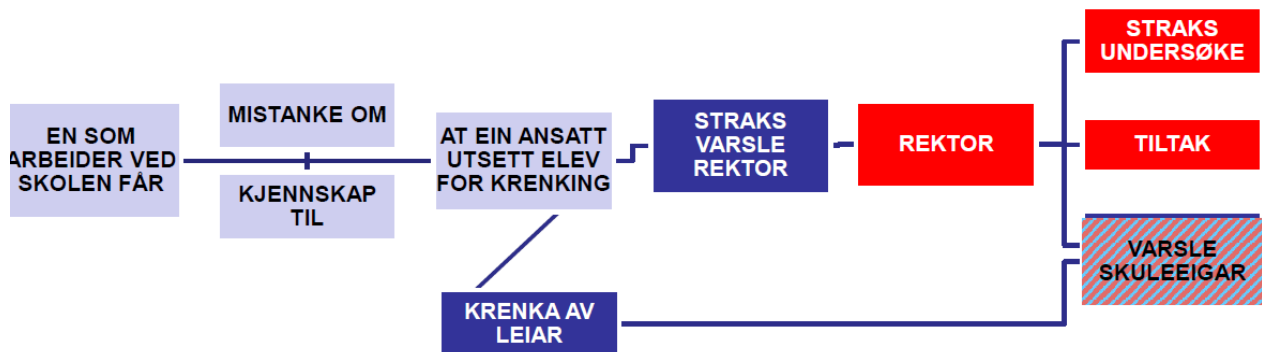
- Skildre metode for samarbeid med heimen (sikre at føresette har tillit til skulen gjennom arbeidet med ei sak)
  - Skildre korleis gå fram i høve til skjerpa aktivitetsplikt når vaksne krenkjer
  - Skildre korleis informere skuleeigar når leiar er den som krenkjer elev
  - Skildre korleis lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak
- Å undersøkje ei melding frå elev, føresette eller tilsette (innan 48 timar frå kjennskap til saka), deretter informere tilbake til meldar
  - Å varsle einingsleiar og kommunalsjef i alvorlege tilfelle av krenking av elev (varsle same dag som rektor har fått kjennskap til hendinga)
  - Å varsle einingsleiar og kommunalsjef dersom fylkesmannen har starta undersøking i ei sak (varsle same dag som rektor har fått kjennskap til dette)
  - Å lage ein skriftleg plan (innan ei veke frå kjennskap til saka) når det skal gjerast tiltak i ei sak. Skulen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd i § 9A-4 Aktivitetsplikta. I planen skal det stå:
    - Kva problem tiltaka skal løyse
    - Kva tiltak skulen har planlagt
    - Når tiltaka skal gjennomførast
    - Kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
    - Når tiltaka skal evaluerast
  - Å leggje fram dei opplysningane fylkesmannen ber om, dersom fylkesmannen har starta undersøking i ei sak
  - Å inkludere elevar og føresette i førebyggjande arbeid samt i konkrete saker vedkomande skulemiljøet
  - Å halde elevråd og rådsorgan oppdatert om utviklinga i skulen (informasjon i løpet av skuleåret)
  - Å gjennomføre eigenvurdering i Reflex årleg, tema elevane sitt skulemiljø
  - Å skrive ein årleg rapport om arbeidet ved skulen samt utviklinga det siste året (rapporten skal arbeidast ut i samråd med elevråd og skulemiljøutval)
  - Å melde avvik i KF-kvalitet

TILSETTE HAR ANSVAR FOR:

- Å informere elevar og foreldre om retten til eit trygt og godt skulemiljø samt korleis dei skal melde frå om ein elev ikkje har det
- Å følgje med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø
- Å gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg
- Å varsle rektor ved mistanke om, eller kjennskap til at elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø (varsle same dag som tilsett har fått mistanke om, eller kjennskap til dette)

- Å delta i prosess for å undersøkje saka snarast mogleg (innan 24 timar frå kjennskap til saka)
- Å sørge for at involverte elevar blir høyrde i saka, og ta omsyn til kva som er best for elevane
- Å delta i arbeid med å lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak
- Å følgje opp tiltak i den skriftlege planen når ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø

- Å straks varsle rektor ved mistanke om, eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skulen utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering (varsle same dag)
- Å straks varsle einingsleiar og kommunalsjef dersom det er ein i leiinga som står bak krenkinga (varsle same dag)

SKULEEIGAR HAR ANSVAR FOR:

Skuleeigar har eit overordna ansvar for skulane og skal etter opplæringslova §13-10 ha eit forsvarleg system for å vurdere om krava i opplæringslova vert oppfylt og for å følgje opp resultat frå desse vurderingane.

I dei halvårige kvalitetsvurderingssamtalane mellom skule og skuleeigar skal skulemiljø / læringsmiljø vere ei fast sak. Med utgangspunkt i Elevundersøkinga og ev lokale undersøkingar skal skulen leggje fram ei vurdering av skulemiljøet, lokale mål for arbeidet og kva tiltak skulen arbeider med eller har under planlegging.

Andre aktuelle tema til drøfting:

- Kva er sentralt i skulen sitt eige ordensreglement?
- Korleis driv skulen eit kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane? (Internkontroll)
- Korleis vert melding om krenkjande åtferd handtert? Mobbeplan?
- Korleis er brukarane (elevar, foreldre, tilsette) involvert i arbeidet med utvikling av eit trygt og godt skulemiljø?

Skuleeigar har i tillegg ansvar for:

- Å gjennomføre kompetansetiltak leiarar – sakshandsaming
- Å gjennomføre kompetansetiltak sektor – aktivitetsplikta
- Å følgje opp/gje tilbakemelding til rektor; kompetansetiltak/metodikk
- Å gjennomføre skuleeigar sin eigenvurdering i Reflex kvart år, tema oppfølging av elevane sitt skulemiljø
- Å sjå til at alle skulane gjennomfører årleg eigenvurdering kring elevane sitt skulemiljø i Reflex og at resultat, saman med resultat frå Elevundersøkinga og andre relevante undersøkingar blir samla i ein årleg rapport til skuleeigar
- Årleg gå gjennom skulane sin rapport saman med rektorane individuelt og skuleeigar sine resultat med rektorgruppa
- Å rapportere om stoda i kommunen til politisk nivå gjennom den årlege tilstandsrapporten
- Å gjennomføre internkontroll på temaet trygt og godt skulemiljø
- Å gje tilbakemelding og rettleiing til rektor etter avdekka feil/manglar i system/tiltak
- Å vurdere behov for oppfølging av avvik som er meldt i KF-kvalitet
- Å lage ein handlingsplan for oppfølging av avvik som skal følgjast opp ved den einskilde skule
- Å lage eit årshjul som skildrar skuleeigar sitt planmessige arbeid knytt til kap 9A i opplæringslova
- Å informere om retten på heimesida til kommunen

SKULEMILJØUTVAL OG BRUKARMEDVERKNAD

OPPLÆRINGSLOVA § 11-1A:

Ved kvar grunnskole skal det vere eit skulemiljøutval. I skulemiljøutvalet skal elevane, foreldrerådet, dei tilsette, skoleleiinga og kommunen vere representerte. Skulemiljøutvalet skal vere sett saman slik at representantane for elevane og foreldra til saman er i fleirtal.

Alle skular skal ha eit skulemiljøutval. Representantane skal ha opplæring, ta del i planlegging og gjennomføring av skulen sitt systematiske arbeid for å sikra elevane sitt arbeidsmiljø. Samarbeidsutvalet kan ta funksjonen som skulemiljøutval, men da må det oppnemnast tilleggsrepresentantar for elevane og foreldra, slik at dei blir i fleirtal.

KOMMUNALT FORELDREUTVAL:

Hausten 2017 blir det etablert eit kommunalt foreldreutval i Lindås kommune, med representantar frå barnehagar og skular, private og kommunale. Det kommunale foreldreutvalet vil vere eit organ for medverknad og dialog kring felles prioriteringar og tiltak.

VEDLEGG OG RESSURSAR

1. Mal skriftleg plan for å betre ein elev sitt skulemiljø: sjå mal i websak
2. Ressursar: Sjå udir sine nettsider om tema læringsmiljø